

Warszawa, 18-01-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

II.510.972.2021.PZ

Pan

Zbigniew Ziobro

Minister Sprawiedliwości

Prokurator Generalny

ePUAP

Wielce Szanowny Panie Ministrze,

w sferze mojego zainteresowania pozostają gwarancje realizacji krajowych i międzynarodowych standardów sprawiedliwego procesu, w tym wymóg rozstrzygnięcia sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP; art. 6 ust 1 EKPC¹; art. 14 ust. 1 MPPOiP²).

W doktrynie procesu karnego zwrócono uwagę na systemowy problem, który powstał wraz z wejściem w życie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw³. W rozdziale 58 Kodeksu postępowania karnego dotyczącym odszkodowania oraz zadośćuczynienia od Skarbu Państwa za niesłuszne skazanie oraz stosowanie niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania lub zatrzymania, do art. 554 k.p.k. wprowadzono nowe

¹ Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.; dalej: EKPC).

² Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167; dalej: MPPOiP).

³ Dz. U. 2019, poz. 1694.

jednostki redakcyjne: § 2a i § 2b. Pierwszy z tych przepisów określa strony postępowania tj. wnioskodawcę, prokuratora oraz Skarb Państwa. Drugi z nich wskazuje organy, które reprezentują Skarb Państwa w postępowaniu. Są to:

- 1) prezes sądu, w którym wydano ostateczne orzeczenie kończące postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności karnej, stosowania środka zapobiegawczego, środka zabezpieczającego lub zatrzymania, albo
- 2) prezes sądu pierwszej instancji, w którym wydano zmienione orzeczenie - jeżeli orzeczeniem, o którym mowa w pkt 1, zmieniono orzeczenie sądu pierwszej instancji i zastosowano środek, w związku z którym nie przysługuje odszkodowanie w myśl niniejszego rozdziału, albo
- 3) organ, który dokonał zatrzymania - jeżeli sąd uwzględnił zażalenie na zatrzymanie albo jeżeli sąd nie rozpoznawał zażalenia na zatrzymanie.

Przypomnieć tu należy, że zgodnie z art. 554 § 1 k.p.k., sądem właściwym do rozpoznania wniosku o odszkodowanie lub zadośćuczynienie jest sąd okręgowy, w którego okręgu wydano orzeczenie w pierwszej instancji lub właściwy ze względu na miejsce, w którym nastąpiło zwolnienie tymczasowo aresztowanego lub zwolnienie zatrzymanego.

J. Skorupka słusznie wskazuje, że zestawienie powyższych regulacji może prowadzić do sytuacji, w której prezes rozpoznającego sprawę sądu będzie jednocześnie reprezentantem strony postępowania – Skarbu Państwa. Taki stan rzeczy budzi uzasadnione wątpliwości co do bezstronności zewnętrznej rozstrzygającego sprawę sądu, tj. tego jak taka sytuacja jest postrzegana w odbiorze społecznym, w tym przez stronę dochodzącą odszkodowania lub zadośćuczynienia. J. Skorupka prawidłowo akcentuje również, że „postawa bezstronnego sędziego musi się zatem uzewnętrzniać w taki sposób, by kształtowała obraz bezstronnego sądu w świadomości społecznej. Jedynie sądy złożone z bezstronnych sędziów, których postępowanie także na zewnątrz ich urzędu służy obrazowi bezstronnego wymiaru sprawiedliwości, stwarzają w odbiorze społecznym gwarancje sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy”⁴. Z kolei dla postrzegania sądu jako bezstronnego i niezawisłego „z zewnątrz” istotne znaczenie ma brak występowania choćby pozoru lub wrażenia braku sędziowskiej niezawisłości i bezstronności. Stanowisko to podziela Sąd Najwyższy, który akcentuje, że dobro

⁴ J. Skorupka, *Sposób ukształtowania procedury karnej jako element oceny bezstronności obiektywnej (zewnętrznej) sądu*, *Palestra* 2021, nr 7/8, s. 10.

wymiaru sprawiedliwości wymaga wyeliminowania, choćby tylko w odbiorze społecznym, wszelkich sugestii mogących rzutować na swobodę i obiektywizm orzekania i przyczyn mogących zakłócać prawidłowy przebieg postępowania⁵.

Na gruncie obowiązującej regulacji k.p.k. z sytuacją, w której może zaistnieć wrażenie braku bezstronności sądu możemy mieć do czynienia po stronie sądu okręgowego rozpoznającego w I instancji wnioski o odszkodowanie z art. 554 § 1 k.p.k. w następujących konfiguracjach procesowych:

- w odniesieniu do ostatniego orzeczenia kończącego postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności karnej lub stosowania środka zabezpieczającego, na podstawie art. 554 § 2b pkt 1 k.p.k., organem reprezentującym Skarb Państwa jest prezes tego sądu okręgowego, co będzie miało miejsce, gdy:

- 1) sąd okręgowy, jako sąd I instancji, wydał wyrok kończący postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności karnej lub orzeczenie o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego, w których zastosował środek izolacyjny (karę pozbawienia wolności; pobyt w zakładzie psychiatrycznym), a jego rozstrzygnięcie uprawomocniło się z uwagi na niewniesienie od niego żadnego środka zaskarżenia;
- 2) sąd rejonowy, jako sąd I instancji, wydał wyrok kończący postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności karnej lub orzeczenie o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego, w których zastosował środek izolacyjny (karę pozbawienia wolności; pobyt w zakładzie psychiatrycznym), a jego rozstrzygnięcie zostało zaskarżone i utrzymane w mocy przez sąd okręgowy, jako sąd odwoławczy;
- 3) sąd rejonowy, jako sąd I instancji, wydał wyrok kończący postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności karnej lub orzeczenie o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego, w których zastosował środek inny niż izolacyjny, a orzeczenie to zostało zmienione przez sąd okręgowy działający jako sąd odwoławczy, w ten sposób, że zastosowany został środek izolacyjny;

- w odniesieniu do środka zapobiegawczego, gdy tymczasowo aresztowany został zwolniony w miejscu znajdującym się w okręgu sądu okręgowego, który z tego

⁵ Postanowienie SN z 10.06.1998 r., IV KO 41/98, LEX nr 784890.

względu, zgodnie z art. 554 § 1 k.p.k., staje się sądem właściwym do rozpoznania żądania o odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, i jednocześnie, na podstawie art. 554 § 2b pkt 1 lub 2 k.p.k., organem reprezentującym Skarb Państwa będzie prezes tego sądu okręgowego, gdy:

- 1) sąd okręgowy, jako sąd II instancji, wydał postanowienie o utrzymaniu w mocy postanowienia sądu rejonowego o zastosowaniu tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym, albo o zastosowaniu tego izolacyjnego środka zapobiegawczego w sytuacji jego niezastosowania przez sąd I instancji i zaskarżenia postanowienia na niekorzyść oskarżonego⁶;
- 2) sąd okręgowy wydał postanowienie o przedłużeniu stosowania tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym jako sąd pierwszej instancji właściwy do rozpoznania sprawy w rozumieniu art. 263 § 2 k.p.k. albo już po wniesieniu aktu oskarżenia, jako sąd rozpoznający sprawę w I instancji, a jego rozstrzygnięcie uprawomocniło się z uwagi na niewniesienie od niego żadnego środka zaskarżenia;
- 3) sąd okręgowy wydał postanowienie o przedłużeniu stosowania tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym, jako sąd pierwszej instancji właściwy do rozpoznania sprawy w rozumieniu art. 263 § 2 k.p.k., albo, już po wniesieniu aktu oskarżenia, jako sąd rozpoznający sprawę w I instancji, a jego rozstrzygnięcie zostało zaskarżone i zmienione przez sąd odwoławczy w ten sposób, że w miejsce tymczasowego aresztowania został zastosowany środek inny niż izolacyjny, względem zastosowania którego, w myśl rozdziału 58 k.p.k., nie przysługuje odszkodowanie.

W innych sytuacjach, które mogą mieć miejsce na gruncie art. 554 k.p.k., stan, w którym przepis ten wskazuje na właściwość tego samego sądu, którego prezesem jest organ uprawniony do reprezentowania Skarbu Państwa nie zachodzi.

Z postrzeganym brakiem bezstronności sądu możemy mieć do czynienia również po stronie sądu apelacyjnego rozpoznającego środek odwoławczy od orzeczenia sądu okręgowego wydanego w sprawie wniosku o odszkodowanie lub zadośćuczynienie. Taka sytuacja procesowa może mieć miejsce kiedy, na podstawie art. 554 § 2b pkt 1 k.p.k., organem reprezentującym Skarb Państwa jest prezes sądu apelacyjnego:

⁶ D. Świecki, *Komentarz do art. 554*, w: B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022, teza nr 5.

- w odniesieniu do ostatecznego orzeczenia kończącego postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności karnej lub stosowania środka zabezpieczającego, gdy:

- 1) sąd okręgowy, jako sąd I instancji, wydał wyrok kończący postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności karnej lub orzeczenie o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego, których zastosował środek izolacyjny, a orzeczenie to zostało zaskarżone i utrzymane w mocy przez sąd apelacyjny działający jako sąd odwoławczy;
- 2) sąd okręgowy, jako sąd I instancji, wydał wyrok kończący postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności karnej lub orzeczenie o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego, w których zastosował środek inny niż izolacyjny, a orzeczenie to zostało zmienione przez sąd apelacyjny działający jako sąd odwoławczy, w ten sposób, że zastosowany został środek izolacyjny;

- w odniesieniu do środka zapobiegawczego, gdy tymczasowo aresztowany został zwolniony w miejscu znajdującym się w okręgu sądu okręgowego, który z tego względu, zgodnie z art. 554 § 1 k.p.k., staje się sądem właściwym do rozpoznania żądania o odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, gdy:

- 1) sąd okręgowy wydał postanowienie o przedłużeniu stosowania tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym jako sąd pierwszej instancji właściwy do rozpoznania sprawy w rozumieniu art. 263 § 2 k.p.k. albo już po wniesieniu aktu oskarżenia, jako sąd rozpoznający sprawę w I instancji, a orzeczenie to zostało zaskarżone i utrzymane w mocy przez sąd apelacyjny działający jako sąd odwoławczy;
- 2) sąd okręgowy wydał postanowienie o nieprzedłużeniu stosowania tymczasowego aresztowania w postępowaniu przygotowawczym i zastosowaniu środka innego niż izolacyjny, jako sąd pierwszej instancji właściwy do rozpoznania sprawy w rozumieniu art. 263 § 2 k.p.k., albo, już po wniesieniu aktu oskarżenia, jako sąd rozpoznający sprawę w I instancji, a orzeczenie to zostało zmienione przez sąd apelacyjny działający jako sąd odwoławczy, w ten sposób, że zastosowany został środek izolacyjny;
- 3) sąd apelacyjny orzekł o przedłużeniu stosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania ponad termin 2 lat określony w art. 263 §

2 k.p.k. (zgodnie z art. 263 § 4 k.p.k.). Orzeczenie sądu apelacyjnego, wydane zarówno w pierwszej instancji, jak i w drugiej instancji (tzw. instancji poziomej zgodnie z art. 263 § 5 k.p.k.), będzie ostatnim orzeczeniem kończącym postępowanie w przedmiocie stosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania.

Wskazany problem, ze względu na treść art. 24 § 1 w zw. z art. 246 § 2 k.p.k., który wprowadza właściwość funkcjonalną sądu rejonowego do rozstrzygnięcia zażalenia na zatrzymanie (w przypadku nieuwzględnienia zażalenia organem reprezentującym Skarb Państwa jest prezes sądu rejonowego) oraz ze względu na art. 554 § 2b pkt 3 k.p.k., który przesądza, że organem reprezentującym Skarb Państwa jest ten organ, który dokonał zatrzymania - jeżeli sąd uwzględnił zażalenie na zatrzymanie albo jeżeli sąd nie rozpoznawał zażalenia, nie wystąpi w przypadku żądań o odszkodowanie za niewątpliwie niesłuszne zatrzymanie. Zgodnie z art. 554 § 1 k.p.k., sądem właściwym do rozpoznania takiego żądania jest sąd okręgowy właściwy ze względu na miejsce, w którym nastąpiło zwolnienie zatrzymanego.

W literaturze przedmiotu spotykany jest pogląd, iż, aby wymienione powyżej sytuacje, jako rzutujące na bezstronność zewnętrzną sądu, nie mogły się wydarzyć w praktyce, w odniesieniu do nich zastosowanie powinien znaleźć art. 44² k.p.c. Przepis ten stanowi, że „jeżeli stroną jest Skarb Państwa, a państwową jednostką organizacyjną, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, jest sąd: (1.) właściwy do rozpoznania sprawy - sąd ten z urzędu przedstawia akta sprawy sądowi nad nim przełożonemu, który przekazuje sprawę innemu sądowi równorzędnemu z sądem przedstawiającym; (2.) przełożony nad sądem właściwym do rozpoznania sprawy - sąd właściwy do rozpoznania sprawy z urzędu przedstawia akta sprawy temu sądowi przełożonemu, który przekazuje sprawę innemu sądowi równorzędnemu z sądem przekazującym, mającemu siedzibę poza obszarem właściwości sądu przekazującego”.

Jak wskazuje D. Świecki: „w sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie ustawodawca wprowadził wyłączenie sądu właściwego, o którym mowa w art. 554 § 1 [k.p.k.], jeżeli z orzeczeniem tego sądu wiąże się dochodzone roszczenie i sąd ten jest *statione fisci* Skarbu Państwa, zobowiązany do jego zapłaty. Wynika to wprost z unormowania zawartego w art. 44² k.p.c., który ma wprost zastosowanie w postępowaniu o odszkodowanie na podstawie art. 558 k.p.k.”⁷. Według wskazanego poglądu oznacza to, że w przypadku, gdy na podstawie art. 554 § 1 k.p.k. zachodziłaby

⁷ D. Świecki, *Komentarz do art. 554*, w: B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022, teza nr 6.

którakolwiek z sytuacji wymienionych powyżej, na podstawie art. 558 k.p.k., który przewiduje stosowanie przepisów kodeksu postępowania cywilnego w sprawach nieuregulowanych w kodeksie postępowania karnego, zastosowanie winien znaleźć art. 44² k.p.c. Zdaniem D. Świeckiego „względy prawne i aksjologiczne leżące u podłoża art. 44² k.p.c., zwłaszcza postrzeganie sądu jako organu bezstronnego, przemawiają za jego stosowaniem w postępowaniu o odszkodowanie i zadośćuczynienie”, ponieważ „zachodzić może uzasadniona obawa co do bezstronności sądu w aspekcie zewnętrznym, gdy reprezentantem Skarbu Państwa jest prezes tego samego sądu, przed którym toczy się postępowanie o odszkodowanie”⁸. Z drugiej strony, ten sam Autor przychylił się do propozycji J. Skorupki, iżby w postępowaniu toczącym się na podstawie rozdziału 58 k.p.k. reprezentantem Skarbu Państwa był wyspecjalizowany organ, jakim jest Prokuratura Generalna RP⁹. Trafnie wskazuje D. Świecki, że „gdyby jednak pomimo spełnienia przesłanek z art. 44² k.p.c. nie doszło do wystąpienia o wyłączenie sądu, powstaje pytanie dotyczące konsekwencji prawnych rozpoznania sprawy przez sąd podlegający właściwie wyłączeniu *ex lege*”¹⁰. Naruszenie art. 44² k.p.c. nie stanowi bowiem bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 k.p.k., co, jak zaznacza wspomniany Autor, „już świadczy o braku spójności systemowej wprowadzonych rozwiązań” oraz „że może ono zostać usunięte tylko w wyniku wniesienia środka zaskarżenia, ale już nie w trybie wznowienia postępowania z urzędu (art. 542 § 3 k.p.k.)”¹¹.

Możliwość zastosowania art. 44² k.p.c. do postępowania opisanego w rozdziale 58 k.p.k. nie jawi się jednak jako rozwiązanie oczywiste, ponieważ art. 44² k.p.c. odnosi się do sytuacji, w której pozwanym jest Skarb Państwa, a państwową jednostką organizacyjną, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie jest sąd. Prowadzi to do wątpliwości na tle zastosowania przepisów k.p.c. odnoszących się do pozwu do postępowania odszkodowawczego przewidzianego w k.p.k. (art. 558 k.p.k.). Zwrócić należy uwagę, że art. 44² k.p.c. posługuje się terminem „sąd”, podczas, gdy art. 554 § 2b pkt 1 i 2 wskazują na prezesa sądu, jako organ uprawniony do reprezentowania Skarbu Państwa. O ile zatem funkcjonalnie art. 44² k.p.c. ma na celu zapobieganie swoistej kolizji interesów i zapewnienie zewnętrznej bezstronności sądu, tak literalnie nie odpowiada problemowi wynikłemu z nowelizacji k.p.k. w zakresie art.

⁸ D. Świecki, *Komentarz do art. 554*, w: B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022, teza nr 7.

⁹ Tamże.

¹⁰ D. Świecki, *Komentarz do art. 554*, w: B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022, teza nr 9.

¹¹ Tamże.

554 § 2a i 2b k.p.k. dokonanej ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1694).

Zastosowanie art. 44² k.p.c. w postępowaniu odszkodowawczym na podstawie art. 558 k.p.k., rodzi wątpliwości systemowe, ponieważ, jak twierdzi A. Partyk, art. 44² pkt 2 k.p.c. może być w istocie niekonstytucyjny, z tego powodu, że zgodnie z nim o sędzie rozpoznającym sprawę decyduje *de facto* strona pozwana (tj. sąd, z którego działalnością wiąże się dochodzone roszczenie)¹².

Jednocześnie zastosowanie do opisanego problemu art. 44¹ § 1 k.p.c., który stanowi, że „Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego” albo jego odpowiednika w postaci art. 37 k.p.k., który stanowi, że „Sąd Najwyższy może z inicjatywy właściwego sądu przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości”, ze względu na mnogość konfiguracji procesowych, w których może dość do naruszenia zewnętrznej bezstronności sądu I albo II instancji rozstrzygającego w przedmiocie żądania o odszkodowanie na podstawie rozdziału 58 k.p.k. jest, w mojej ocenie, rozwiązaniem niewystarczającym.

Jestem przekonany, że lepszym rozwiązaniem zarysowanego problemu rozstrzygnięcia sprawy odszkodowawczej przez sąd, którego prezesem na podstawie art. 554 § 2b pkt 1 albo 2 k.p.k. jest organ reprezentujący Skarb Państwa, winna być nowelizacja przepisów rozdziału 58 k.p.k., tak, aby reprezentantem Skarbu Państwa w tym postępowaniu stał się wyspecjalizowany organ, jakim jest Prokuratura Generalna RP.

Przed dokonaną w 2019 r. nowelizacją ustawy Kodeks postępowania karnego, miały miejsce dwie istotne z perspektywy omawianego zagadnienia nowelizacje art. 554 k.p.k. Pierwsza z nich - z dnia 27 września 2013 r. (Dz. U. 2013, poz. 1247) w art. 554 § 3 k.p.k. wprowadzała obowiązek zawiadomienia o terminie rozprawy organu uprawnionego do reprezentowania Skarbu Państwa. Zaniechanie przez ustawodawcę określenia Skarbu Państwa jako strony skutkowało powstaniem rozbieżności w doktrynie, ponieważ spotykany był pogląd, że art. 554 § 3 k.p.k. nie

¹² A. Partyk, *Komentarz do art. 44 (2)*, w: *Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany*, red. O. M. Piaskowska, LEX/el. 2022, teza nr 4.

dawał podstaw do określenia go jako strony postępowania¹³. Następnie nowelizacja k.p.k. z dnia 11 marca 2016 r. (Dz. U. 2016, poz. 437) całkowicie wykluczała udział Skarbu Państwa w postępowaniu odszkodowawczym z rozdziału 58 k.p.k. Dopiero nowelizacją z 2019 r. wskazano Skarb Państwa bezpośrednio jako stronę postępowania, co wiązało się z doprecyzowaniem w art. 554 § 2b k.p.k., jaki organ uprawniony jest do jego reprezentacji w rzeczonym postępowaniu. Jak już wskazano, ustawodawca zrezygnował z nadania tego uprawnienia Prokuratorii Generalnej RP, co, w mojej ocenie, znacząco ograniczyłoby zagrożenie brakiem bezstronności sądu w postępowaniu odszkodowawczym. Jak zauważa D. Świecki, uprawnienie organu do reprezentacji Skarbu Państwa oparte jest na kryterium „zawinienia” w zaistnieniu podstawy do dochodzenia odszkodowania¹⁴ poprzez wydanie decyzji, której skutkiem stało się zaistnienie podstawy do odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Rozwiązanie przyjęte w art. 554 § 2b pkt 1 albo 2 k.p.k., z przyczyn wskazanych powyżej, negatywnie rzutuje na postrzeganie bezstronności sądu w odbiorze społecznym. Tym samym wyrazić można wątpliwość, czy nie pozostaje ono w sprzeczności z prawem strony do rzetelnego procesu w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, pomocniczo także w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC i art. 14 ust. 1 MPPOiP.

Chciałbym w tym miejscu zaakcentować, że ze względu na specyfikę postępowania o odszkodowanie za oczywiście niesłuszne zastosowanie środka o charakterze izolacyjnym, unormowania rozdziału 58 k.p.k. winny nie pozostawiać żadnych wątpliwości co do zewnętrznej bezstronności sądu. Tymczasem gwarancja ta, na gruncie obowiązującej regulacji, doznaje uszczerbku już z tego powodu, że może prowadzić do uzasadnionych wątpliwości i obaw odnośnie do rzeczywistej zewnętrznej bezstronności sądu. Nie ulega wątpliwości, że sędzia nie może orzekać w sprawie, której wynikiem jest bezpośrednio zainteresowany¹⁵, zaś obowiązujące unormowanie art. 554 § 2b pkt 1 albo 2 k.p.k., które dopuszcza rozstrzygnięcie sprawy w przedmiocie odszkodowania za niesłuszne skazanie lub niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie oraz zatrzymanie przez sąd, którego prezes jest organem reprezentującym Skarb Państwa, prowadzi do sytuacji, w której sędzia orzeka w

¹³ D. Świecki, *Komentarz do art. 554*, w: B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022, teza nr 14.

¹⁴ D. Świecki, *Komentarz do art. 554*, w: B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022, teza nr 15.

¹⁵ D. Świecki, *Komentarz do art. 40*, w: B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany*, LEX/el. 2022, teza nr 7.

sprawie, która go bezpośrednio dotyczy i której wynikiem może być bezpośrednio zainteresowany, ze względu na podległość służbową.

Zwracam się zatem do Pana Ministra z prośbą o rozważenie zainicjowania prac legislacyjnych, które zmierzałyby do takiego ukształtowania postępowania odszkodowawczego uregulowanego w rozdz. 58 k.p.k., aby reprezentantem Skarbu Państwa jako strony postępowania była Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej, co znacząco ograniczyłoby opisane w niniejszym wystąpieniu zagrożenie brakiem bezstronności sądu w rzeczonym postępowaniu. Uprzejmie proszę o poinformowanie mnie o zajętych przez Pana Ministra stanowiskach wobec przedłożonego postulatu.

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Pan Mariusz Haładyj

Prezes

Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej

Pan Poseł Arkadiusz Myrcha

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej

Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Pan Senator Krzysztof Kwiatkowski

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej

Senatu Rzeczypospolitej Polskiej